

Το «Ευαγγέλιον του Πάσχα»: «Νεκρούσαι και Ζωίς με...»

- Η εις άδου κάθοδος του θεανθρώπου Ιησού Χριστού είναι τετελειωμένη Ανάσταση για τον όλο άνθρωπο και τελεσίδικη νίκη κατά του θανάτου, ο οποίος ως απλό βιολογικό γεγονός δεν αναιρεί την κατά τα έσχατα ψυχοσωματική ανάσταση και αναδημιουργία του ανθρωπίνου γένους
- Η εν Χριστώ αναστάντι αιωνία ζωή ως οντολογία αθανασίας και αφθαρσίας δεν αποτελεί μια «μελλοντική ελπίδα» αλλά οντολογική βεβαιότητα στο πρόσωπο του ενσαρκωθέντος Υιού και Λόγου του Θεού, ο οποίος γευσάμενος ως τέλειος άνθρωπος τον θάνατο, θανάτω θάνατον επάτησε αποκαθιστώντας την σύνολη ψυχοσωματική ανθρώπινη φύση στο «αρχαίον κάλλος».
- Η εν Χριστώ ανάσταση απαντά στο οντολογικών (υπαρξιακών) διαστάσεων ζήτημα της μετά θάνατον ζωής και της πιστοποιημένης δυνατότητας της εν Χριστώ συναντήσεως του ανθρώπου ως επανενώσεως του φθαρτού σώματος μετά της αθανάτου ψυχής στην «επέκεινα του τάφου» οντολογία του θεανδρικού προσώπου του Αναστάντος Ιησού Χριστού

Ως «Ευ-αγγέλιον του Πάσχα» χαρακτηρίζει ο αοίδιμος μέγας θεολόγος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι το γεγονός του «ευαγγελισμού», του χαρμόσунου και κοσμοσωτήριου μηνύματος της σωτηρίας του κτιστού και φθαρτού ανθρώπου διά της αναστάσεως του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος «θανάτω θάνατον» επάτησε κατερχόμενος «εν τοις κατωτάτοις της γης» και συντρίβων μοχλούς αιωνίους πεπεδημένων βροτών. Και όντως σε μία συνοπτικά περιεκτική, λιτή και απέρριτη περίφραση: «Ευ-αγγέλιον του Πάσχα», περικλείεται το όλο σωτηριολογικό μυστήριο της διά του θανάτου νεκρώσεως του θανάτου στο πρόσωπο, το θεανδικό πρόσωπο, του Σωτήρος και Λυτρώτου Ιησού Χριστού, ο οποίος όντας θνητός κατά την ανθρώπινη φύση του «μετέλαβε του θανάτου» μεταποιώντας αυτόν σε απαρχή ζωής αιωνίου για τους κεκοιμημένους.

Το μέγα μυστήριο της αιωνίου ζωής καθίσταται έτι περισσότερο θαυμαστό και παράδοξο, εάν αναλογισθεί κάποιος αυτό τούτο το «μυστήριο

του Σταυρικού Θανάτου» και της «εις άδου καθόδου» του εκτός της φθοροποίου αμαρτίας υπάρχοντος Ιησού Χριστού, ο οποίος - μόνος αυτός - συντέλεσε και τελεσιούργησε ως ο «μυσταγωγός» της αιωνίου ζωής την διά του θανάτου νίκη της ζωής και την «εφάπαξ» οριστική καταπάτηση και ακύρωση της οντολογίας του θανάτου ως ανυπαρξίας (μη είναι) και αφανισμού του ανθρωπινού προσώπου ως ψυχοσωματικής δημιουργίας και οντότητας.

Υπερβαίνει τα κτιστά και πεπερασμένα όρια της ανθρώπινης λογικής και μόνο η ενασχόληση με το μυστήριο της διά του θανάτου ζωής στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Χριστού, εάν αναλογισθεί κάποιος ότι προ της εκ νεκρών τριήμερου εγέρσεως του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ενώ ο θάνατος για κάθε κτιστό και φθαρτό άνθρωπο αποτελούσε το «απολύτως μη είναι», την τελεία «ανυπαρξία», λόγω της διαιρέσεως και του χωρισμού της ψυχής από το φθαρτό χοϊκό σώμα, αλλ' εντούτοις στο ένα πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος όντως αποθνήσκει ως άνθρωπος, συντελείται κάτι που αναιρεί, ακυρώνει, ανατρέπει την φυσική κτιστή νομοτέλεια, επειδή ακριβώς «εφάπαξ» πραγματοποιείται η όντως επανένωση της αθανάτου ψυχής με το σώμα ως αναγέννηση και αναδημιουργία του «εκ του μη όντος» εντός του τάφου και στο βασίλειο του κραταιού θανάτου χοϊκού ανθρώπου.

Αυτός ο νέος, ο «καινός άνθρωπος», ο «καινός Αδάμ» στου οποίου το πρόσωπο αναγεννάται και αναδημιουργείται σύμπαν το ανθρώπινο γένος, ο όλος ως ψυχοσωματική ενότητα άνθρωπος, δεν είναι ένας τυχαίος άνθρωπος, αλλά ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός, ο ενσαρκωθείς και ενανθρωπήσας Μονογενής Υιός και Λόγος του Θεού.

Το όντως μέγα μυστήριο της διά του θανάτου ζωής, αθανασίας και αφθαρσίας ερμηνεύεται μόνο εάν ο πεπερασμένος και αδύναμος άνθρωπος νους προσεγγίσει την «εις άδου κάθοδο» όχι ως τον τυχαίο και μοιραίο, «λογικό» και αναπόφευκτο ενταφιασμό ενός υποτεταγμένου στην «ανθρώπινη ειμαρμένη» θνητού προσώπου, αλλά ως το μυστήριο που σχετίζεται με την κάθοδο στο κράτος του θανάτου του ιδίου του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος μεταβάλλει τον θάνατο σε ύπνο πρόσκαιρο και τον τάφο σε μήτρα αναγεννήσεως του όλου ανθρώπου.

Ο Ιησούς Χριστός όντως κατά την θνητή ανθρώπινη φύση του αποθνήσκει και η αθάνατη ψυχή του χωρίζεται από το ανθρώπινο σώμα του, αλλά τόσο η ανθρώπινη ψυχή όσο και το ανθρώπινο σώμα παραμένουν αχωρίστως και αδιαιρέτως, ατρέπτως και αναλλοιώτως ενωμένα με τον Μονογενή Θεό Λόγο, τον τελεσιουργούντα την αναδημιουργία του κτιστού ανθρώπου διά του θανάτου, οπότε η άκτιστη θεϊκή φύση, η απαθής και αθάνατη, η αιείζωος και

άφθαρτη, διατηρεί το μεν ανθρώπινο ενταφιασμένο σώμα άφθαρτο, την δε αθάνατη ψυχή αδιάφθορη και αδούλωτη από τα δεσμά του Άδου. Στο ένα και αδιαίρετο πρόσωπο (Υπόσταση), στο θεανθρώπινο πρόσωπο, του Σωτήρος Ιησού Χριστού, ο άκτιστος Θεός Λόγος ενωμένος αχώριστος με την ανθρώπινη ψυχή και το σώμα σώζει οντολογικά, απόλυτα και ολοκληρωτικά, την όλη κτιστή ανθρώπινη φύση, η οποία αποκτά την πληρότητά της ως άφθαρτη και αδιάφθορη ψυχοσωματική επανένωση και ενότητα εκ του μηδενός κατά την ανάσταση. Ο θάνατος εμπαιίζεται δεινώς από τον Θεάνθρωπο και γι' αυτό ο θεοφώτιστος Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφερόμενος στο ότι η θεότητα του Λόγου παρέμεινε αχώριστη από την ψυχή και το σώμα και κατά τον θάνατο του Κυρίου γράφει σχετικά: «Επειδή ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός είναι αναμάρτητος - «Αμαρτίαν γαρ ουκ εποίησεν ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου ουδέ ευρέθη δόλος εν τω στόματι αυτού» - δεν μπορούσε να υποκύψει στον θάνατον, εφ' όσον διά μέσου της αμαρτίας εισήλθε στον κόσμο ο θάνατος. Πεθαίνει λοιπόν, ακολουθώντας τον θάνατο για χάρη μας και προσφέρει τον εαυτό του θυσία για εμάς. Εναντίον του διεπράξαμε την παράβαση και έπρεπε αυτός να δεχθεί το λύτρο για χάρη μας και τοιουτοτρόπως να απαλλαγούμε από την κατάκριση. Δεν είναι νοητό το αίμα του Δεσπότη να προσφερθεί στον τύραννο. Πλησιάζει λοιπόν ο θάνατος και καταβροχθίζοντας το δόλωμα του σώματος πιάνεται στο αγκίστρι της θεότητας και αφού γεύθηκε αναμάρτητο και ζωποιοό σώμα καταστρέφεται και αποδίδει όλους που παλαιότερα είχε καταπιεί. Όπως το σκοτάδι με τον ερχομό του φωτός εξαφανίζεται, έτσι και η φθορά καταλύεται με την επίθεση της ζωής και γίνεται σε όλους ζωή, ενώ μεταβάλλεται σε φθορά σ' αυτόν (τον θάνατο) που φθείρει.

Αν και πέθανε λοιπόν ως άνθρωπος και η αγία του ψυχή εχωρίσθη από το άχραντο σώμα, η θεότητα όμως παρέμεινε αχώριστη και από τα δύο, εννοώ την ψυχή και το σώμα, και έτσι ούτε η μία υπόσταση διαιρέθηκε σε δύο υποστάσεις. Γιατί το σώμα και η ψυχή κατά τον ίδιο τρόπο αρχικά είχαν την ύπαρξη στην υπόσταση του Λόγου και όταν κατά τον θάνατο χωρίστηκαν μεταξύ τους, το καθένα παρέμεινε έχοντας την μια υπόσταση του Λόγου... γιατί ποτέ ούτε η ψυχή ούτε το σώμα είχαν ιδιαίτερη υπόσταση παράλληλη προς την υπόσταση του Λόγου. Μιά πάντοτε είναι η υπόσταση του Χριστού. Κατά συνέπεια, αν και τοπικά η ψυχή είχε χωριστεί από το σώμα, υποστατικά ήταν ενωμένη με αυτό διά μέσου του Λόγου».

Ο Ιησούς Χριστός, όπως κάθε θνητός άνθρωπος, αποθνήσκει κατά την ανθρώπινη φύση του αληθινά και όχι φανταστικά ή ψευδεπίγραφα, αλλά δεν υπομένει τα «στίγματα του θανάτου», δηλαδή την φθορά του ανθρωπίνου σώματος και την διαφθορά, την οντολογική υποδούλωση της αθανάτου ψυχής

του στα δεσμά του Άδου, επειδή ο άκτιστος Θεός Λόγος διατηρεί ακεραία και αλώβητη την όλη ανθρώπινη φύση, ήτοι το ανθρώπινο σώμα και την αθάνατη ψυχή. Η θεόπνευστη όντως υμνογραφία της Ορθοδόξου Εκκλησίας διακηρύττει την οντολογία αυτή της επανενώσεως «των το πριν διεστώτων», ψάλλουσα: *«ανηρέθης, αλλ' ου διηρέθης, Λόγε, ης μετέσχες σαρκός· ει γαρ και λέλυται σου ο ναός εν τω καιρώ του πάθους, αλλά και ούτω μία ην υπόστασις της θεότητας και της σαρκός σου εν αμφοτέραις γαρ εις υπάρχεις Υιός, Λόγος του Θεού, Θεός και άνθρωπος»*. Ο δε θεόπνευστος Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναλύει σε βάθος τις έννοιες της «φθοράς και διαφθοράς» εξ αφορμής της αφθάρτου και αδιαφθόρου ανθρώπινης φύσεως, της ψυχής και του σώματος, του θεανθρώπου Ιησού Χριστού, αναφέροντας τα εξής:

«Το όνομα της φθοράς έχει δύο σημασίες. Πρώτον σημαίνει τα ανθρώπινα αυτά πάθη, την πείνα, τον κόπο, το τρύπημα των καρφιών, τον θάνατο, δηλαδή τον χωρισμό της ψυχής από το σώμα και τα παρόμοια. Σύμφωνα με αυτή την σημασία λέμε φθαρτό το ανθρώπινο σώμα του Κυρίου, γιατί όλα αυτά τα εδέχθη εκούσια. Δεύτερον σημαίνει η φθορά και την τελεία διάλυση του σώματος στα στοιχεία από τα οποία αποτελέστηκε και τον αφανισμό. Η φθορά αυτή από πολλούς λέγεται και ονομάζεται μάλλον διαφθορά. Πείρα τέτοιας φθοράς το σώμα του Κυρίου δεν είχε, καθώς λέγει ο Προφήτης Δαυίδ: «ότι ουκ εγκαταλείψεις την ψυχή μου εις άδου ουδέ δώσεις το όσιόν σου, ιδείν διαφθοράν».

Είναι ασέβεια λοιπόν να λέμε κατά τον άμυαλο Ιουλιανό και Γαϊανό άφθαρτο το σώμα του Χριστού πριν από την ανάσταση σύμφωνα με την πρώτη σημασία της φθοράς. Γιατί, αν είναι άφθαρτο, δεν είναι ομοούσιο με μας, και συνάμα αυτά που λέγει το Ευαγγέλιο ότι έγιναν, δηλαδή η πείνα, η δίψα, τα καρφιά, το κέντρισμα της πλευράς, ο θάνατος, φαινομενικά έγιναν και όχι αληθινά. Και αν έγιναν όλα αυτά φαινομενικά, τότε είναι απάτη και θέατρο το μυστήριο της οικονομίας, φαινομενικά και όχι αληθινά ο Λόγος έγινε άνθρωπος και φαινομενικά και όχι αληθινά σωθήκαμε... και σύμφωνα με την δεύτερη σημασία της φθοράς ομολογούμε το σώμα του Κυρίου άφθαρτο, δηλαδή αδιάφθορο, καθώς μας δίδαξαν οι θεοφόροι πατέρες. Επίσης, μετά την ανάσταση από τους νεκρούς του Σωτήρος παραδεχόμεστε το σώμα του Κυρίου άφθαρτο και με την πρώτη σημασία της φθοράς. Άλλωστε και στο δικό μας σώμα ο Κύριος διά μέσου του σώματός του δώρισε την ανάσταση και την μετέπειτα αφθαρσία, αφού ο ίδιος έγινε απαρχή της αναστάσεως και της αφθαρσίας και της απάθειας: *«Δει γαρ το φθαρτόν τούτο ενδύσασθαι αφθαρσίαν»*, λέγει ο θείος Απόστολος».

Ο βροτοκτόνος και ανθρωποφάγος Άδης δέχεται ως «υπνούντα τον δημιουργόν», ο οποίος γεύεται κατά την ανθρώπινη φύση του το «κεντρί του θανάτου», αλλά το δηλητήριο του παντοδυνάμου θανάτου δεν δηλητηριάζει την ψυχή και το σώμα του. Ο μόνος λυτρωτής «εν τάφω σμικρώ ξενοδοχείται» και κατέρχεται «μέχρις άδου ταμείων», αλλά η Εκκλησία αψευδώς θριαμβολογεί ότι ο Θεάνθρωπος παρόλο που «εν νεκροίς λογίζεται», «συνεσχέθη, αλλ' ου κατεσχέθη» υπό του Άδου, ο οποίος «βασιλεύει, αλλ' ουκ αιωνίζει το γένος των βροντών».

Ενταφιάζεται ο Ιησούς Χριστός και η «εις άδου κάθοδος» είναι ήδη ανάσταση και αφθαρσία, αιζωΐα και αθανασία, επειδή ο Θεός Λόγος «καινοποιεί και νεοποιεί τους γηγενείς», όλο το ανθρώπινο γένος. Ο τάφος του Θεανθρώπου καθίσταται «όλβιος τάφος» απαρχής αιωνίου ζωής του όλου ανθρώπου ως ψυχοσωματικής ενότητας και πληρότητας, τον οποίο ο Θεάνθρωπος Κύριος αναπλάθει ως πλαστουργός από την δική του λογχευθείσα πλευρά και αναδημιουργεί τον «καινό Αδάμ» και την «καινή Εύα», τον όλο «καινό άνθρωπο».

Ο θάνατος του Ιησού Χριστού είναι ο θάνατος του θανάτου του ανθρωπίνου γένους και καθίσταται πλέον ύπνος εκ του οποίου μαζί με τον νικητή του θανάτου και Κύριο της ζωής συνεγείρεται ο χοϊκός άνθρωπος. Η Εκκλησία εν στόματι αληθείας ψάλλει το μυστήριο του «νεκρικού ύπνου» στο θεανδρικό πρόσωπο του Ιησού Χριστού, κηρύττουσα: *«...Αδάμ γενόμενος, αφυπνώσας υπερφυώς ύπνον φυσίζων και ζωήν εγείρας εξ ύπνου και της φθοράς ως παντοδύναμος».*

Ο ενταφιασμένος Χριστός με την ζωαρχική παλάμη του θραύει τα κλείθρα του θανάτου «γεγονώς νεκρών πρωτότοκος». Το μυστήριο του θανάτου στο πρόσωπο του κατερχομένου στα Βασίλεια του Άδου Ναζωραίου αποκαλύπτει ότι ο φυσικός θάνατος αναιρείται με την πανσθενουργό δύναμη του Μονογενούς Υιού Θεού Λόγου. Ο θάνατος παραμένει «βροτοκτόνος, αλλ' ου θεοκτόνος» και ο υμνογράφος με βεβαία πίστη θεολογεί: *«ει γαρ και πέπονθέ σου της σαρκός η χοϊκή ουσία, αλλ' η θεότης απαθής διέμεινε· το φθαρτόν δε σου προς αφθαρσίαν μετεστοιχείωσας και αφθάρτου ζωής έδειξας πηγήν εξ αναστάσεως».*

Μέγα και παράδοξο το μυστήριο της εν τω τάφω αναδημιουργίας του ψυχοσωματικού κτιστού ανθρώπου υπό του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος αθανатоποιεί και καινοποιεί την ανθρώπινη φύση. Η κτιστή νομοτέλεια αίρεται επειδή ο ενυπόστατος Θεός Λόγος ενεργεί και τελεσιουργεί την εκ του θανάτου ζωή και ζωογονία του ιδίου πλάσματος.

Ο ενσαρκωθείς και ενανθρωπήσας Υιός Θεός Λόγος σώζει την όλη ψυχοσωματική ανθρώπινη φύση την οποία προσέλαβε γεννηθείς κατά πάντα τέλειος άνθρωπος, όπως με μοναδικό τρόπο διατυπώνεται στην υμνογραφία της Εκκλησίας: *«διά θανάτου το θνητόν, διά ταφής το φθαρτόν μεταβάλλεις· αφθαρτίζεις γαρ θεοπρεπέστατα, απαθανατίζων το πρόσλημμα· η γαρ σαρξ σου διαφθοράν ουκ είδε, Δέσποτα, ουδέ η ψυχή σου εις άδου ξενοπρεπώς εγκαταλέλειπται».*

Η θεόσωμος ταφή του Κυρίου είναι η εις άδου κάθοδος και εν ταυτώ ανάβαση και μετάβαση εκ της φθοράς προς την αφθαρσία. Ο αφυπνώσας Χριστός με την ταφή και την κάθοδό του στο κράτος του θανάτου συναφυπνίζει το γένος των βροντών, το οποίο «ανακληθέν προς αιώνιον ζωήν μεταβέβηκε».

Ο καθαιρέτης του θανάτου και της φθοράς Κύριος παρόλο που είναι «κατάστικτος τοις μώλωπι», εντούτοις ως «τεθεωμένος βροτός» πικραίνει και ακυρώνει με το «κεντρί της θεότητας» τον βροτοκτόνο θάνατο, τον οποίο σκυλεύει και θανατοποιεί. Ο «Άδης στένων βοά» γευόμενος την πτώση του κράτους του επειδή πλέον απογυμνούται από τα λάφυρά του, τους πεπτωκότες θνητούς και φθαρτούς χοϊκούς ανθρώπους.

Η εις άδου κάθοδος του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού ως η απαρχή της «αυτοζωΐας» αποτελεί τον «ευαγγελισμό της αναστάσεως» πάντων και πασών, από των πρωτοπλάστων Αδάμ και Εύας και απάντων των απ' αιώνων κεκοιμημένων έως και των κοιμηθησομένων στα έσχατα, μέχρι και την τελική κρίση. Ο θεοκίνητος Πατήρ Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός γράφει με λόγο βαθύτατα αποκαλύπτικό και εσχατολογικό: *«θεωμένη η ψυχή κατήλθε στον Άδη για να λάμψει επίσης το φως και σ' αυτούς που βρίσκονταν κάτω από την γη στο σκοτάδι και στη σκιά του θανάτου, όπως για όσους διέμεναν στη γη ανέτειλε ο ήλιος της δικαιοσύνης για να πραγματοποιηθούν τα ίδια και στον άδη, όπως στους κατοίκους της γης κήρυξε την ειρήνη, έδωσε την άφεση στους σκλάβους της αμαρτίας και το φως στους τυφλούς, και έγινε αίτιος αιώνιας σωτηρίας σε όσους πίστεψαν και έλεγχοι απιστίας σε όσους απείθησαν· «ίνα αυτώ κάμψη παν γόνυ επουρανίων και επιγείων και καταχθονίων», και έτσι αφού ελευθέρωσε τους αιώνια δεμένους, πάλι ανεχώρησε από τους νεκρούς ανοίγοντας για εμάς τον δρόμο της αναστάσεως».*

Ο λαός του Θεού, ο καθένας, άνδρας και γυναίκα, όλων των αιώνων και των εποχών, από τον Αδάμ και την Εύα και έως του εσχάτου κεκοιμημένου από καταβολής κόσμου μέχρι και την ένδοξη Δευτέρα Παρουσία και έλευση του Αναστάντος Ιησού Χριστού, ομολογεί την ελπιδοφόρο βεβαιότητα της προσωπικής αναστάσεως ή μάλλον της συναναστάσεώς του μαζί με τον

«πρωτότοκο εκ των νεκρών» Κύριο, τον «έσχατο Αδάμ», ψάλλοντας: *«Αγαλλιόσθω η κτίσις· ευφραινέσθωσαν πάντες οι γηγενείς· ο γαρ εχθρός εσκύλευται άδης· μετά μύρων γυναίκες προσυπαντάτωσαν· τον Αδάμ συν τη Εύα λυτρούμαι παγγενή και την τρίτη ημέρα εξαναστήσομαι».*

Ο Θεάνθρωπος Κύριος ως η μόνη αυτοζωή δεν αφανίζεται στον τάφο, αλλά αναπαύεται σε αυτόν «σαρκί υπνώσας ως θνητός» και κατ' αυτό το «μέγα τριήμερο το θανάτου» αναπλάθει τον όλο άνθρωπο, τον οποίο συναντά στο απόλυτο σκότος του Άδου, όπου είναι σύμφωνα με τον π. Γεώργιο Φλωρόφσκι *«...το βασίλειον του «μη είναι» δηλαδή της οντολογικής φθοράς, το βασίλειον του διαβόλου, του «άρχοντος του αιώνος τούτου», του «άρχοντος του θανάτου» και «πνεύματος του μη είναι». Εις αυτόν λοιπόν τον Άδη κατήλθεν ο Σωτήρ. Το ανέσπερον φως της Ζωής έλαμψεν εις το σκότος του πελιδνού θανάτου και συνέτριψε τον θάνατον και τον Άδην».*

Με την αστραπή της θεότητας στον Άδη. «Νυν πάντα πεπλήρωται φωτός, ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια· εορταζότω γουν πάσα κτίσις την έγερσιν Χριστού εν η εσπερέωται». Η οντολογική ήττα του θανάτου στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού είναι πλέον συντελεσμένο γεγονός και ελπιδοφόρος βεβαιότητα για κάθε κτιστή ανθρώπινη ύπαρξη, όπως εύστοχα επισημαίνει ο π.Γεώργιος Φλωρόφσκι: *«Η ανάστασις του Χριστού ήταν η νίκη του Χριστού όχι μόνον κατά του ιδιικού του θανάτου, αλλά και κατά του θανάτου εν γένει. «Θανάτου εορτάζομεν νέκρωσιν, Άδου την καθαίρεσιν, άλλης βιοτής της αιωνίου απαρχήν». Με τον αναστάντα Χριστόν συνανέστη ολόκληρος η ανθρωπότης, ολόκληρος η ανθρωπίνη φύσις, «γένος δε το ανθρωπινον αφθαρσίαν ενδέδυται». Συνανέστη, αλλ' όχι εν τη εννοία της εκ του τάφου έγέρσεως, αφού οι θάνατοι συνεχίζονται. Οπωσδήποτε όμως «ο φόβος του θανάτου» εξέλιπε. Ο θάνατος απεδυναμώθη και εις όλην την ανθρωπίνη φύσιν εδόθη όχι μόνον η δυνατότης αλλά και η δύναμις της αναστάσεως...Η ανάστασις είναι η θεραπεία και ανακαίνισις της κτίσεως. Αποτελεί σε αλήθειαν αδιαμφισβήτητον ότι θα αναστηθούν όλοι οι άνθρωποι και θα επανέλθουν εις το ψυχοσωματικόν πλήρωμα της υπάρξεώς των, έστω και κάπως παρηληγμένον...».*

Συνεπώς, το «Ευαγγέλιον του Πάσχα» είναι η χαρμόσυνος και κοσμοσωτήριος «αγγελία» ότι ο Χριστός «θανάτω θάνατον επάτησεν». Η χαρά της αναστάσεως του Χριστού έγκειται στο ότι αποτελεί την «αρχήν», τον «αρραβώνα» της κοινής αναστάσεως. Ο Χριστός αναστάς «συνανέστησε τον Αδάμ Παγγενεί» και κατά τον Μέγα Βασίλειο «ωδοποίησε την ανάστασιν πάση σαρκί, όπως επιμαρτυρεί αψευδώς ο των εθνών απόστολος Παύλος στην Α΄ προς Κορινθίους επιστολή του γράφων «ώσπερ γαρ εν τω Αδάμ πάντες

αποθνήσκουσιν, ούτω και εν τω Χριστώ πάντες ζωοποιηθήσονται» (Α΄ Κορ. 15, 22).

Με τον θάνατο Του εξήλειψε την «χώραν του θανάτου» και «κατηύγασε τα πάντα ταις θείαις αυγαίς της Αναστάσεως». Έτσι ο θάνατος έγινε ανάστασις και το «Ευαγγέλιον του Πάσχα» ως οντολογική (υπαρξιακή) πρόταση ζωής προς τον κτιστό άνθρωπο εμπεριέχεται στην λιτή περίφραση: « νεκρούσαι και ζωοίς με...». Ταύτα δε πάντα επιβεβαιοί αληθώς ο του Κυρίου Λόγος:

«Εγώ ειμί ο Πρώτος και ο Έσχατος και Ζων· και εγενόμην νεκρός και ιδού ζων ειμί εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν. Και έχω τας κλεις του θανάτου και του Άδου» (Αποκ. 1, 17-18).